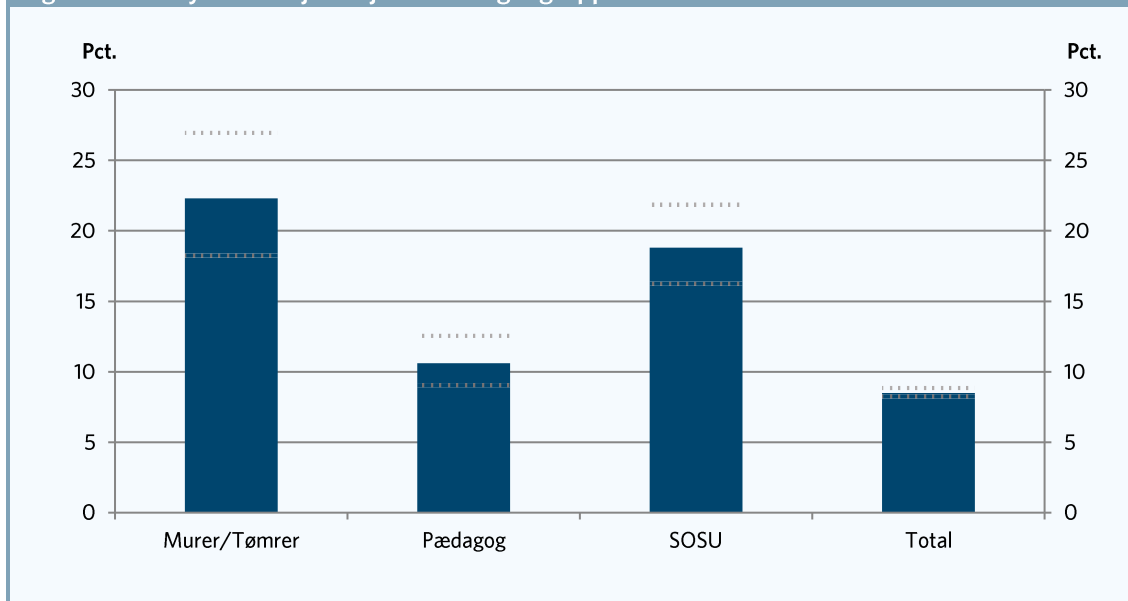

Arbejds miljø mv. for udvalgte grupper

Lars Olsen har bedt AE undersøge en række arbejds miljørelaterede forhold for fem uddannelsesgrupper. De fem uddannelsesgrupper er Murere/tømrere, SOSU'ere, Pædagoger, Økonomer (inkl. erhvervsøkonomi) og Medicinere. Personerne er udvalgt på baggrund af deres højeste fuldførte uddannelse. Uddannelserne samt undergrupperne fremgår af bilag.

Figur 1 viser andelen med et hårdt fysisk arbejds miljø. Blandt murere og tømrere er det mere end hver femte, der har et hårdt fysisk arbejds miljø. Både murere og tømrere samt SOSU'ere har et signifikant hårdere fysisk arbejds miljø end blandt lønmodtagerne generelt.

Figur 1. Hårdt fysisk arbejds miljø for udvalgte grupper 2014

Anm.: Se metodeboks. Økonomer og medicinere er udeladt, da der er under 10 faktiske observationer.
Kilde: AE på baggrund af NFA og Danmarks Statistik

I tabel 1 kan man se, hvor mange fysiske belastninger de forskellige uddannelsesgrupper er udsat for. Murere og tømrere træder frem som den uddannelsesgruppe, der er hårdest ramt. 87 procent af dem, der arbejder som murere eller tømrere, er udsat for mindst én af de fysiske belastninger, mens 50 procent er udsat for fem belastninger eller flere. Blandt økonomer er det kun 11 procent, der er udsat for mindst én belastning.

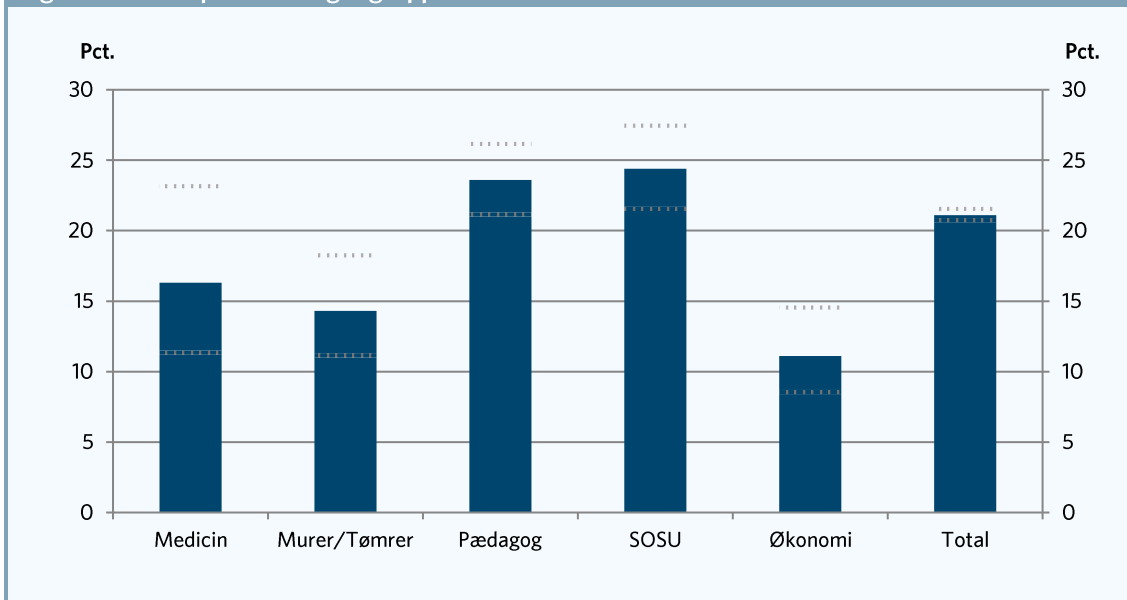
Tabel 1. Antal belastninger opdelt på uddannelsesgruppen

	0	1-2	3-4	5-8	Total
	Pct.				
Medicinere	67	29	*	*	100
Murere/Tømrere	13	17	20	50	100
Pædagoger	30	40	20	10	100
SOSU'ere	14	32	28	26	100
Økonomer	89	10	*	*	100
Øvrige	45	26	15	15	100
Total	43	26	15	16	100

Anm.: Se metodeboks. * angiver, at der er under 10 faktiske observationer.
Kilde: AE på baggrund af NFA og Danmarks Statistik

I figur 2 er de 20 pct. mest stressede personer fordelt på de udvalgte uddannelser. Tæt på hver fjerde pædagog og SOSU er stresset, mens det blandt økonomer er omkring hver 10.

Figur 2. Stress opdelt udvalgte grupper 2014

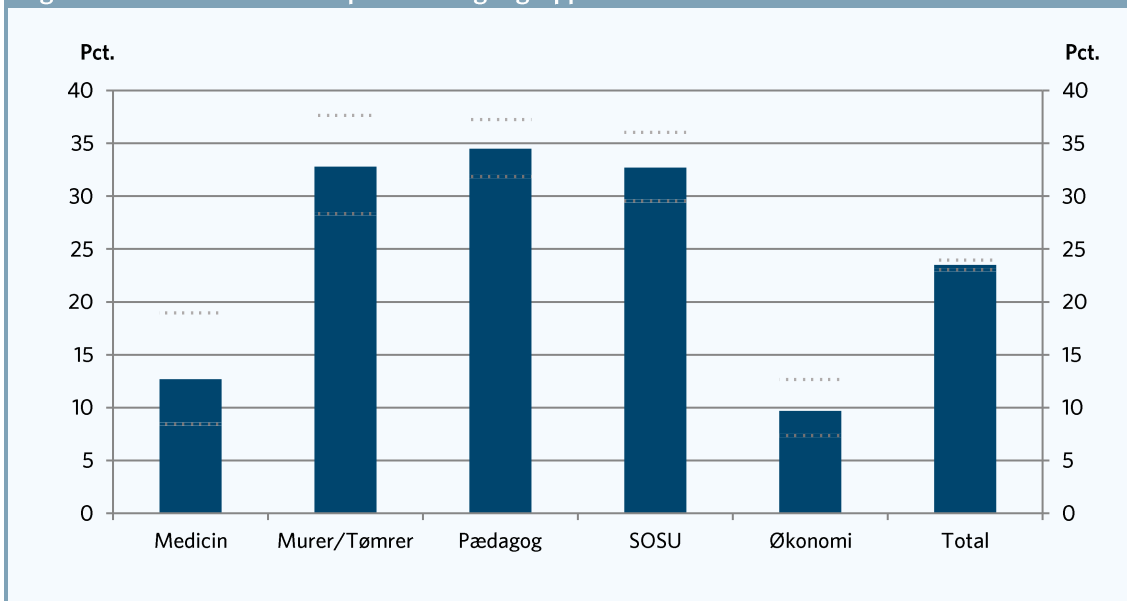

Anm.: Se metodeboks.

Kilde: AE på baggrund af NFA og Danmarks Statistik

I figur 3 er andelen, der har svaret, at de har været lidt, en del eller meget begrænset i arbejdet pga. smerter indenfor de seneste 3 måneder, vist. I gennemsnit er det knap hver fjerde, der har været lidt, en del eller meget begrænset i arbejdet pga. arbejdsrelaterede smerter. Blandt pædagoger, murere/tømrere og SOSU'er er det signifikant flere, nemlig over 30 procent.

Figur 3. Andel med smerter opdelt udvalgte grupper 2014

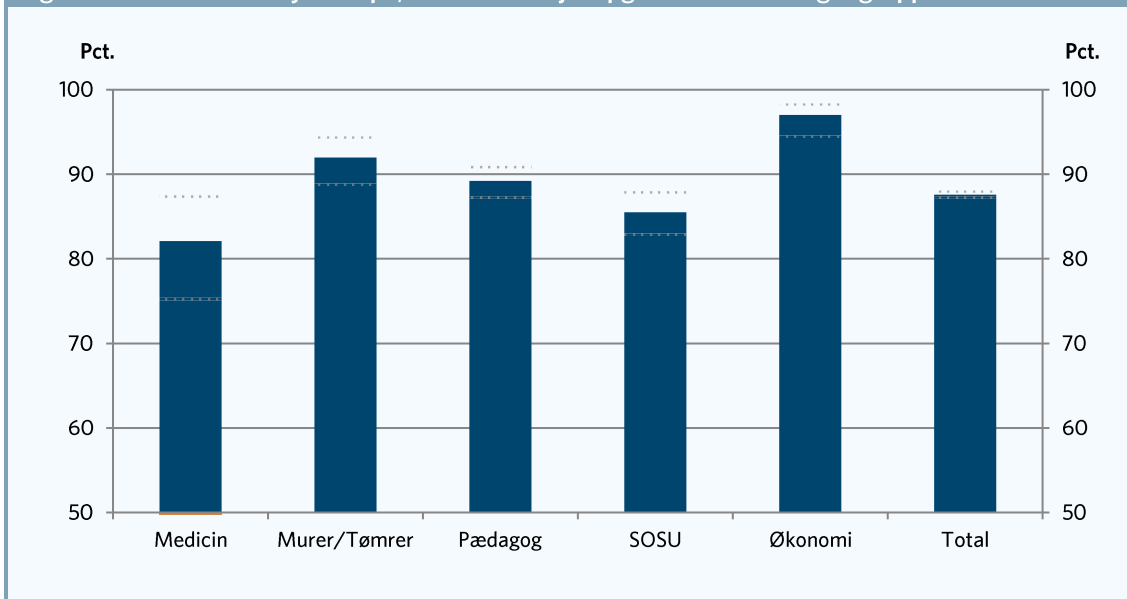

Anm.: Se metodeboks.

Kilde: AE på baggrund af NFA og Danmarks Statistik

Figur 4 viser andelen, der ofte eller altid har indflydelse på, hvordan deres arbejdsopgaver løses. Figuren viser, at tæt på alle økonomer ofte eller altid har indflydelse på, hvordan arbejdsopgaver løses. Blandt medicinere, der ligger i bunden, er det omkring 80 procent.

Figur 4. Andel med indflydelse på, hvordan arbejdsopgaver løses udvalgte grupper 2014

Anm.: Se metodeboks.

Kilde: AE på baggrund af NFA og Danmarks Statistik

30-32 procent af de 61-årige SOSU'ere og pædagoger modtog efterløn i 2013. Det fremgår af tabel 2. Blandt de 64-årige er det over 55 procent. Medicinerne er den uddannelsesgruppe, hvor færrest modtog efterløn. 1 procent af de 61-årige modtog efterløn, mens det er 6,5 procent af de 64-årige.

Tabel 2. Andel, der har modtaget efterløn i 2013 blandt de 61- og 64-årige

	61 år	64 år
	Pct.	
Øvrige	21,2	45,5
SOSU	31,9	55,2
Murer/Tømrer	23,1	53,8
Pædagog	29,7	59,5
Økonomi	5,4	25,6
Medicin	1,2	6,5
I alt	21,8	46,2

Anm.: Se metodeboks. Der er medtaget personer, der har modtaget efterløn minimum én uge i 2013.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og Danmarks Statistik

Hver femte SOSU, pædagog samt murer/tømrer modtog sygedagpenge i mindst en uge i 2015. Det ses af tabel 3. Det er ca. 7 procentpoint flere end blandt befolkningen generelt, hvor 13 procent modtog sygedagpenge mindst en uge i 2013. Blandt medicinere og økonomer er det omkring 5 procent.

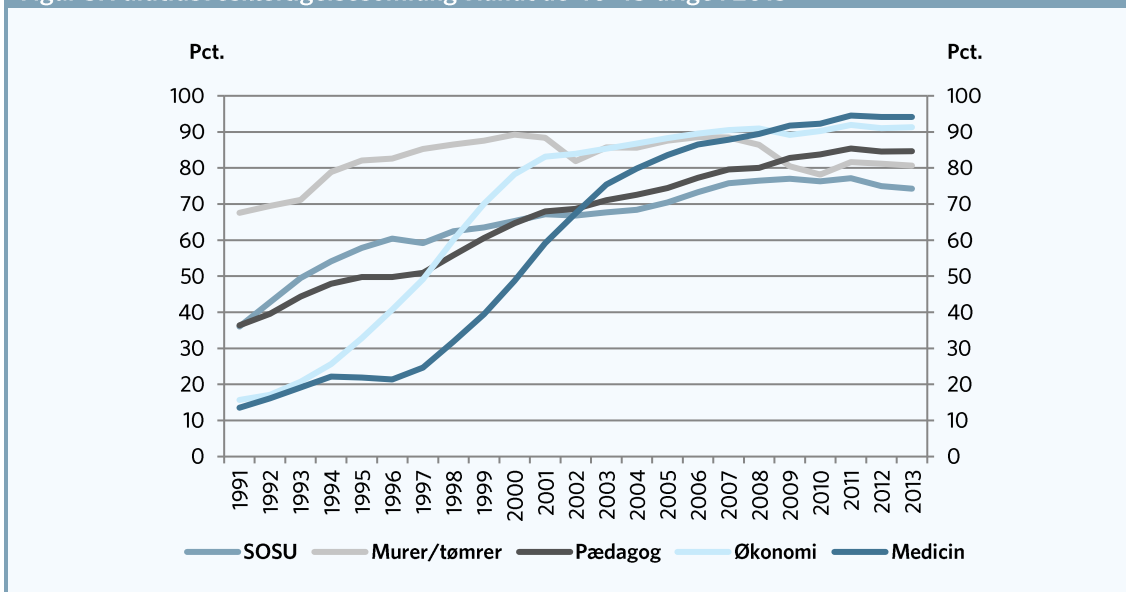
Tabel 3. Andelen af de 50-59-årige, der har modtaget udvalgte ydelser i 2015

	Sygedagpenge	Førtidspension	Ledig
Øvrige	12,6	11,3	11,2
SOSU	20,5	9,3	9,9
Murer/Tømrer	20,2	6,1	14,2
Pædagog	20,2	7,1	10,4
Økonomi	4,2	1,0	7,6
Medicin	6,6	1,5	0,6
I alt	13,3	10,8	11,1

Anm.: Se metodeboks. Der er medtaget personer, der har modtaget ydelsen i minimum én uge i 2015.
 Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og Danmarks Statistik

Tabel 4 viser, hvornår fuldtidsbeskæftigelsesomfanget første gang oversteg 50 og 70 procent for de fem grupper. Der er taget udgangspunkt i de 40-45-årige i 2013. Murerne og tømrerne var dem, der først havde et fuldtidsbeskæftigelsesomfanget på over 50 procent. Det skete i 1991, det første år, der måles, da gruppen var mellem 18-23 år. I 1993 overstiger fuldtidsbeskæftigelsesomfanget 70 procent.

Figur 5. Fuldtidsbeskæftigelsesomfang blandt de 40-45-årige i 2013

Anm.: Se metodeboks.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Metodeboks 1.

De fem uddannelser:

Der er medtaget personer med følgende højest fuldførte uddannelse: Murer/tømrer, SOSU, Pædagog, Økonom (inkl. erhvervsøkonomi) og Medicin. Uddannelserne følger Danmarks Statistiks 6 cifret disced gruppering, der fremgår her: <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/disc-d-15--hovedomraade--fuldfoerte-uddannelser>

Arbejds miljø for de fem grupper:

Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø (NFA) gennemfører hvert andet år i perioden fra 2012 til 2020 en måling af arbejds miljøet i Danmark. Undersøgelsen foregår ved, at NFA hvert andet år stiller de samme spørgsmål til en stor gruppe tilfældigt udvalgte lønmodtagere. I denne analyse er der taget udgangspunkt i besvarelserne fra spørgeskemaundersøgelsen 2014, der er koblet med registeroplysninger fra Danmarks Statistik. Populationen er dem, der har havde en af de fem uddannelser, som højest fuldførte uddannelse pr. 1. oktober 2014 og er mellem 18 og 64 år.

Der er ca. 29.000 personer, der har besvaret spørgeskemaet i 2014, mens der er ca. 3.900 personer med en af de uddannelser, der er udvalgt. Selvom der er mange respondenter, er resultaterne i analysen behæftet med usikkerhed, da det er stikprøvebaseret. Denne usikkerhed er illustreret ved de grå streger i figurene. Jo mindre intervallet er mellem stregerne, jo mere sikkert er det, at vi vil få det samme resultat, hvis vi spurgte en tilsvarende gruppe af personer, der ikke indgår i stikprøven. Når intervallerne i figuren ikke overlapper hinanden, kan det konkluderes, at resultaterne er signifikant forskellige.

De fem indikatorer for arbejds miljøet er:

- *Hårdt fysisk arbejds miljø.* AE har brugt NFA's definition af et hårdt fysisk arbejds miljø, der fremgår af nederst i boksen.
- *Antal fysiske belastninger.* Antallet af belastninger følger kriterierne for et hårdt fysisk arbejds miljø, der fremgår af boks 2. Det er undersøgt, hvor mange belastninger hver personer er udsat for.
- *Stress.* Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø (NFA) opgør graden af stress ud fra svar på følgende tre spørgsmål: 1. Hvor ofte inden for den sidste måned har du følt, at vanskelighederne på arbejdet hobede sig sådan op, at du ikke kunne klare dem? 2. Hvor ofte inden for den sidste måned har du følt dig sikker på dine evner til at klare vanskeligheder på arbejdet? 3. Hvor ofte inden for den sidste måned har du følt, at tingene på arbejdet udviklede sig, som du ønskede det? Svarpersonerne kategoriseres ud fra deres samlede score på de tre spørgsmål. De 20 pct., der får flest point og dermed har den største stressreaktion, betegnes her som de mest stressede. De følgende tabeller omfatter altså de 20 pct. mest stressede danskere.
- *Smerter.* NFA har spurgt til "Har du på grund af smerter været begrænset på dit arbejde inden for de sidste 3 måneder?" Besvarelserne er grupperet i nej og ja lidt/ja en del/ja meget.
- *Indflydelse.* NFA har spurgt: "Hvor ofte har du indflydelse på, hvordan du løser dine arbejdsopgaver". Besvarelserne er grupperet i Altid/ofte og sommetider/sjældent/aldrig.

Beskæftigelsesomfanget:

Med udgangspunkt i de 40-45-årige i 2013 undersøges det hvert år bagud i tid, beskæftigelsesomfanget pr. år. Beskæftigelsesomfanget for lønmodtagerne opgøres i fuldtidspersoner og er baseret på ATP-indbetalinger. Selvstændige erhvervsdrivende indbetaler ikke ATP, så for denne gruppe er den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) brugt. Personer, der er selvstændige ifølge RAS, får beregnet beskæftigelsesomfang som fuldtidsbeskæftigelse fratrukket deres fuldtidsledighedsomfang, idet der ikke foreligger oplysninger om faktisk beskæftigelsesomfanget blandt selvstændige.

Risiko for sygedagpenge, ledighed og førtidspension:

Der er taget udgangspunkt i de 50-59-årige i befolkningen pr. 1. januar 2016, der har modtaget:

- sygedagpenge (inkl. jobafklaringsforløb, sygedagpenge under fleksjob)
- ledige: dagpenge, kontanthjælp (inkl. uddannelseshjælp, integrationsydelse)
- førtidspensionspension

mindst én uge i 2015.

Andel på efterløn:

Der er taget udgangspunkt i de 61- og 64-årige i befolkningen pr. 1. januar 2014, hvor alderen også er opgjort og ser på, hvor mange af dem, der modtog efterløn i mindst én uge (inkl. fleksydelse¹) i 2013.

Kriterier for et hårdt fysisk arbejds miljø

NFA har udviklet et indeks til at måle, hvem der har det hårdeste fysiske arbejds miljø kaldet muskelskelet-overbelastede.

For at indgå i indekset for hårdt fysisk arbejds miljø skal følgende kriterier være opfyldt:

- Have høj anstrengelse ved udførsel af arbejdet, dvs. scorer mellem 6 til 10 på en 10-skala.
- Svarer ja til at have været begrænset i arbejdet pga. smerter inden for de sidste tre måneder
- Svarer noget træt, meget træt eller helt udmattet efter en typisk arbejdsdag

Og personen skal være udsat for mindst en af følgende eksponeringer:

- Går eller står mindst ¾ af tiden
- Arbejder med ryggen vredet eller foroverbøjet uden at støtte med hænder og arme mindst ¼ af tiden
- Har armene løftet i eller over skulderhøjde mindst ¼ af tiden

¹Fleksydelse er en tilbagetrækningsordning for fleksjobbere, der ønsker at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, inden de når folkepensionsalderen.

- Gør de samme armbevægelser mange gange i minuttet (fx pakkearbejde, montering, maskinfødning, udkæring) mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
- Sidder på hug eller ligger på knæ i arbejdet mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
- Skubber eller trækker mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
- Bærer eller løfter mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
- Løfter 30 kg eller derover.